

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
DOKTORI ISKOLA

Magyar tervezőgrafikai kiállítások és versenyek jelentősége
nemzetközi viszonylatban

DLA értekezés tézisei

Kovács Olivér Artúr 2024
Témavezető: Felsmann Tamás DLA

A disszertáció témája

Doktori értekezésem a nemzetközi térben megvalósuló tervezőgrafikai versenyek természetét vizsgálja, összehasonlító elemzést végezve a nagyobb magyar tervezőgrafikai kiállítások helyzetével. Magyarországon hosszú hagyománya van a grafikai kiállításoknak, azonban nemzetközi design versennyel nem rendelkezik. Bár különböző eseményeken díjaznak nemzetközi alkotókat, a nemzetközi grafikus versenyek hiánya miatt ezek a díjazások eseti jellegűek, és a nemzetközi figyelem kevésbé irányul a magyar grafikus közösségre. Kutatásom részeként egy nemzetközi tervezőgrafikai kiállítás teljes körű megszervezését és lebonyolítását végeztem el.

Az offline, fizikai térben megvalósuló kiállítások helyzete és jelentősége jelentősen átalakult a közösségi média térnyerésének hatására. Az online platformok előretörésével a valós térben zajló kiállítások fokozott szerepet kaptak a szakmai közösség életében, mivel a szakmai megjelenés és kommunikáció nagy része áthelyeződött az online felületekre. Az online platformokon keresztül nagyobb láthatóság érhető el rövidebb idő alatt, és ez a láthatóság hatékonyabban juttatható el a szakmán kívüli közönséghez is. Feltehetjük tehát a kérdést, hogy mi szükség van olyan kiállításokra, melyekhez nem szükséges kiállító terem, mert sok esetben jobb minőségben megtekinthetők az online felületen. A következtetésem az, hogy mindkettőre szükség van, mert egyik alátámasztja a másikat, hitelt ad az alkotónak azzal, hogy mindkét valóságban egyaránt jelen van. Míg online felületen megjelenő munka marketing értékkel bír, amely globális szinten mindenkire elér, addig egy kiállítás lokális szinten erősíti az alkotó szakmabeli integritását. A kiállítások alkalmával lehetséges találkozni más alkotókkal és egyéb szakmai szereplőkkel (művészettörténész, kurátor), és így ez a szakmán belüli kommunikáció közösséget hoz létre. Ez egy olyan pontja az offline kiállításoknak, amit az online lehetőségek nem tudnak pótolni, az ember-ember közötti interakciót eddig semmilyen 3D augmentációval nem sikerült helyettesíteni. Ugyanakkor szükségszerű megemlítenem, hogy a valós térben létrejövő események / lehetőségek nagy hatással vannak az alkotó online kommunikációjára, mivel ezeket újra és újra meg tudja jeleníteni különböző online platformokon. Ezzel lehetőséget kap arra, hogy kinyújtsa azt az időszávot ami egy kiállítással, vagy annak megnyitójával elérhet.

Bár számos nemzetközi verseny létezik a tervezőgrafikusok számára, kutatásom középpontjában a *Red Dot*, *A' Design Award*, illetve a *Graphis* grafikai versenyei állnak. Ez három olyan verseny, melyet a nemzetközi szakma széleskörben elismer, minden évben megrendezésre kerül (könnyen hozzáférhető), és számos beérkezett munkát értékelnek és jutalmaznak a világ különböző pontjairól. Ezek közül a *Red Dot* díj mindenképpen kiemelkedik, mivel a kitüntetés mára egy designtechnikai standardá vált, így erre a díjra a legnagyobb márkák és leghíresebb designerek is pályáznak. Ellentétben a magyar kiállítások többségével, ezeket a versenyeket nem civil szervezetek, hanem vállalkozások szervezik és ennek megfelelően a versenyen való részvétel díj köteles. Az értekezésben vizsgált három verseny eltérő konstrukciókat alkalmaz, és szolgáltatásaik különböző díjfekvésbe esnek. Bár a versenyek nemzetközileg nyitottak minden érdeklődő számára, a magas részvételi díjak miatt elsősorban a szakma legkompetitívabb tagjai vesznek részt. Az elismerések formája digitális, így a fizikai díjat vagy oklevelet külön meg kell vásárolni. Így hát elmondható, hogy különböző szakágak azon professzionális tagjait kívánják megcélozni, akik aktívak és tevékenyek a saját területükön.

A magyarországi kiállítások tekintetében olyan verseny, amely a fentebb említett nemzetközi díjakhoz hasonlít, jelenleg nincs, így megállapítható, hogy nemzetközileg elérhető design díjjal Magyarország jelenleg nem rendelkezik. A legrégebbi (1978) alapítású tervezőgrafikai kiállítás sorozat a *Tervezőgrafikai Biennálé*, korábbi nevén *Országos Tervezőgrafikai Biennálé*. A *Tervezőgrafikai*

Biennálén (továbbiakban csak Biennálé) ugyan megjelentek külföldi alkotók, de ezek a legtöbb esetben meghívásos rendszerben történtek, és a kiállítás nem került nemzetközi meghirdetésre. Ugyanakkor a 2024-es évben két változás is történt a Biennáléval kapcsolatban: először került nemzetközi meghirdetésre, valamint a kiállítás Békéscsaba helyett Budapesten került megrendezésre a Magyar Képzőművészeti Egyetem Barcsay termében.

A Biennáléhoz hasonlóan fontos kiemelni az *Aranyrajzszőg Díj és Pályázat*ot, amely a *Graphifest* keretein belül kerül megrendezésre, és méreteiben hasonló, ha nem nagyobb, mint a Biennálé. Az évente megrendezésre kerülő kiállításon elsősorban olyan munkákat díjaznak, melyek konkrét megbízásokra vagy pályázatokra készültek, ugyanakkor friss diplomás pályamunkák és pályakezdő fiatalok is előtérbe kerülnek.

A nemzetközi versenyekhez leginkább hasonló magyarországi díj az *RGB Kreatív Design Award*, ahová nyolc kategóriában tudnak nevezni a vizuális művészetekkel foglalkozó alkotók nevezési díj ellenében, viszont a verseny csak Magyarországon működő (vagy tanuló) kreatívoknak van meghirdetve. A szakdolgozatban tárgyalt nemzetközi tervezőgrafikai versenyek körébe tartozó események közül csak egy található a régióban, az ausztriai *Joseph Binder Award* Bécsben, ami kifejezetten a tervezőgrafikusok és illusztrátorok számára létrehozott nemzetközi verseny.

Mestermunkám az *Ampersand 5 / Logo showcase 2024, International Logo Exhibition* egy nemzetközi grafikai kiállítás, mely ötödik alkalommal nyílt meg a budapesti tervezőgrafikusok számára azzal a céllal, hogy magyar és nemzetközi alkotók állítsanak ki egy térben. Idén a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége adott otthont a kiállításnak, így az általam szervezett eddigi legnagyobb és legtöbbet látogatott kiállítást sikerült létrehoznom. A kiállítás megvalósítása jelentős mértékben hozzájárult az értekezéshez szükséges kutatómunkához. Ennek keretében lehetőség nyílt a gyakorlati tapasztalatok és elméleti megközelítések összehangolására, melyek elengedhetetlenek voltak a kutatási célkitűzések eléréséhez, és az eredmények megalapozásához. Az ilyen jellegű projekt integrálása a kutatási folyamatba nemcsak a tervezési és szervezési tapasztalatokhoz járult hozzá, hanem a nemzetközi és hazai szakmai közösségek közötti interakció és visszajelzések révén további értékes adatokat és betekintéseket eredményezett, amelyek gazdagították az értekezés relevanciáját.